

РІШЕННЯ

щодо присудження наукового ступеня доктора наук

Спеціалізована вчена рада з присудження наукового ступеня доктора наук Д 14.052.03 Державного університету «Житомирська політехніка» Міністерства освіти і науки України прийняла рішення про присудження наукового ступеня доктора наук з державного управління Курбанову Антону Костянтиновичу на підставі прилюдного захисту докторської дисертації «Державне управління потенціалом системи охорони здоров'я» у вигляді дисертації (на правах рукопису) за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління

08 травня 2026 року, протокол № 6

Курбанов Антон Костянтинович, 1983 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2005 році Національний медичний університету імені О.О. Богомольця за спеціальністю «Лікувальна справа».

Наукові ступені і вчені звання:

кандидат медичних наук з 2020 року;

доцент з 2025 року.

З лютого 2026 року до теперішнього часу – докторант кафедри національної безпеки, публічного управління та адміністрування Державного університету «Житомирська політехніка».

Працює асистентом кафедри хірургії з курсом абдомінальної хірургії Національного медичного університету імені О.О. Богомольця з січня 2026 року до теперішнього часу.

Докторська дисертація виконана в Державному університеті «Житомирська політехніка».

Науковий консультант – Грицишен Дмитрій Олександрович, доктор наук з державного управління, доктор економічних наук, професор, перший проректор Державного університету «Житомирська політехніка».

Рекомендовано до захисту 30 березня 2026 року.

Здобувач має 32 наукові публікації за темою дисертації, з них 4 монографії (з них 1 одноосібна), 4 статей у наукових періодичних виданнях, що включено до наукометричної бази даних Scopus та Web of Science; 15 статей у наукових фахових виданнях України, 9 матеріалів та тез конференцій.

Опоненти:

Вакун Оксана Володимирівна, доктор наук з державного управління (25.00.02 – механізми державного управління; 25.00.05 – державне управління у сфері державної безпеки та охорони громадського порядку), доцент (кафедри обліку та фінансів), Івано-Франківський навчально-науковий інститут менеджменту Західноукраїнського національного університету, професор кафедри управління та адміністрування, дала позитивний відгук із зауваженнями:

1. Доцільно глибше обґрунтувати взаємозв'язок між «високим рівнем заінтересованості» як властивістю методології та конкретними механізмами залучення. Адже, на сьогодні в Україні відсутня чітка взаємодія зі стейкхолдерами, причому не стільки та етапі їх залучення до розробки стратегій, скільки на етапі коригування реформ.

2. Розділ 4 дисертаційної роботи присвячений питанням оцінки рівня потенціалу системи охорони здоров'я країн-членів Європейського Союзу, що є вкрай актуальним в умовах сьогодення. Водночас автору доцільно було надати обґрунтування вибору саме зазначених країн.

3. Запропонований комплексний механізм прогнозування (п. 3.1) потребує чіткого визначення відповідального органу, який здійснюватиме координацію між відомствами (МОЗ, МОН, Мінфін), адже відсутність механізму координації може призвести до несприйняття результатів прогнозування відповідним відомством.

4. Автору варто було б уточнити технічні вимоги до «інформаційно-комунікаційної системи СОЗ в умовах кризи» (табл. 5.2), щоб вона не дублювала існуючі реєстри, а адаптувалася до них. Крім того, вагоме значення на сьогодні має євроінтеграція, а тому вітчизняні інформаційно-аналітичні реєстри та системи необхідно адаптувати до загальноєвропейських.

5. Етап «нормування резервів на основі прогнозування» (табл. 5.2) слід доповнити описом процедури періодичного перегляду цих норм відповідно до зміни зовнішніх загроз.

Драган Ірина Василівна, доктор наук з державного управління (25.00.02 – механізми державного управління), старший науковий співробітник (за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством), ЗВО «Університет трансформації майбутнього», професор кафедри бізнесу, адміністрування та права, дала позитивний відгук із зауваженнями:

1. Автор обґрунтовує методологічні положення на основі системного підходу, проте у роботі недостатньо висвітлено зворотні зв'язки між складовими потенціалу. Зокрема, як зміна інфраструктурного потенціалу (цифровізація) безпосередньо корелює з трансформацією кадрового потенціалу (потреба у нових компетенціях) у межах єдиної системи державного управління.

2. При характеристиці функціональних особливостей методології автор приділяє значну увагу загальним функціям управління, водночас специфічні

функції (наприклад, функція моніторингу безпекових ризиків) у контексті управління саме потенціалом системи потребують більш розлогої аргументації.

3. У роботі вводиться важливе поняття «адаптивно-резервний потенціал». Однак виникає дискусійне питання: де проходить межа між функціонуючим потенціалом та резервним? Доцільно уточнити, які саме управлінські тригери мають активувати перехід резервного потенціалу в активну фазу в умовах кризи.

4. Автор розробляє положення щодо прогнозування як складової управління. Проте залишається не зовсім зрозумілим, які саме методи прогнозування (екстраполяція, експертні оцінки чи математичне моделювання) є пріоритетними для різних складових потенціалу (наприклад, для кадрового – довгострокове прогнозування, для фінансового – короткострокове).

5. Запропонований комплексний механізм на основі прогнозування виглядає логічним, але варто було б чіткіше визначити роль суб'єктів прогнозування (наприклад, роль НСЗУ чи центрів громадського здоров'я) у забезпеченні достовірності вхідних даних для цього механізму.

6. Оцінюючи потенціал країн-членів ЄС, автор формує євроінтеграційні імперативи. Проте зауваження викликає вибір країн для порівняння: чи враховувалася при аналізі різниця в моделях охорони здоров'я (Бісмарка vs Беверіджа), оскільки державне управління потенціалом у цих моделях має принципово різні механізми фінансування?

Орлова Наталія Сергіївна, доктор наук з державного управління (25.00.02 – механізми державного управління), професор (кафедри фінансів), Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка, професор кафедри права та публічного управління, дала позитивний відгук із зауваженнями:

1. Автор детально розглядає термін «потенціал системи охорони здоров'я», проте недостатньо чітко розмежовує його з суміжними категоріями, такими як «ресурсне забезпечення» або «спроможність системи». Варто було б уточнити, чи є потенціал лише сумою ресурсів, чи він включає синергетичний ефект від їх управління.

2. З метою комплексної оцінки фінансового потенціалу системи охорони здоров'я України автором здійснено аналіз ключових макроекономічних та структурних показників, які допомогли сформулювати уявлення про реальний фінансовий потенціал системи охорони здоров'я України та його відповідність завданням забезпечення доступності, якості та стійкості медичних послуг. Проте залишається не зовсім зрозумілим, за яким принципом визначалася вагомість кожного показника у загальному потенціалі СОЗ.

3. У роботі ґрунтовно проаналізовано позитивні аспекти реформування, проте недостатньо висвітлено механізми державного управління щодо нівелювання ризиків (наприклад, ризику кадрового дефіциту, корупційних ризиків при закупівлях, зростання потреб у бюджетному фінансуванні).

4. Дослідження виграло б від більш глибокого порівняльного аналізу управління потенціалом на рівні різних областей України. Наявні статистичні дані подані узагальнено, що дещо нівелює специфіку децентралізації в охороні здоров'я.

5. Враховуючи сучасні тренди, у роботі доцільно було б ширше розкрити роль цифровізації (eHealth) як інструменту підвищення саме управлінського потенціалу, а не лише як технічного засобу обліку пацієнтів.

6. Автор пропонує нову модель управління адаптивно-резервного потенціалу СОЗ, проте в роботі бракує прогнозних розрахунків очікуваного соціально-економічного ефекту від її впровадження.

На докторську дисертацію та реферат надійшли відгуки:

1. Національний університет цивільного захисту України, за підписом доктора наук з державного управління, професора ПОМАЗИ-ПОНОМАРЕНКО Аліни. Відгук позитивний. Є зауваження. Зокрема:

– оцінка публікаційної активності є важливою складовою ідентифікації факторів впливу. Проте робота виграла б, якби автор провів кореляцію між сплесками наукового інтересу до певної тематики та реальними змінами у державній політиці (наприклад, чи вплинули публікації про кадровий голод на прийняття відповідних державних програм).

2. Національний університет «Львівська політехніка», за підписом доктора наук з державного управління, професора КРИШТАНОВИЧА Мирослава. Відгук позитивний. Є зауваження. Зокрема:

– при виділенні факторів впливу на державне управління потенціалом як об'єкта дослідження, автор зосередився на внутрішніх чинниках. Потребує додаткового пояснення вплив глобальних чинників (наприклад, міжнародних медичних стандартів або рекомендацій ВООЗ), які часто виступають зовнішніми рамковими умовами для формування вітчизняного потенціалу.

3. Університет Григорія Сковороди в Переяславі, за підписом доктора наук з державного управління, професора, завідувач кафедри публічного управління та адміністрування ПАРХОМЕНКО-КУЦЕВІЛ Оксани. Відгук позитивний, є зауваження. Зокрема:

– у роботі обґрунтовано теоретичні положення готовності СОЗ до криз, проте залишається відкритим питання кількісних та якісних порогів цієї готовності. Варто було б уточнити: чи є «готовність» статичним станом системи, який можна виміряти одноразово, чи це динамічна характеристика, що потребує постійного управлінського коригування залежно від типу загрози (пандемія, воєнна агресія, техногенна катастрофа).

4. ЗВО «Університет трансформації майбутнього», за підписом доктора наук з державного управління, професора, президента ШЕСТАКОВСЬКОЇ Тетяни. Відгук позитивний. Є зауваження. Зокрема:

– у практичних рекомендаціях щодо забезпечення готовності до криз автор пропонує нарощування резервів. Проте в умовах дефіциту бюджету виникає зауваження: як знайти баланс між «економічною ефективністю» системи в мирний час та «надлишковим ресурсом», необхідним для кризової стійкості? Робота виграла б від обґрунтування вартості утримання цього адаптивно-резервного потенціалу.

5. Чорноморський національний університет імені Петра Могили, за підписом доктора наук з державного управління, професора кафедри обліку і аудиту АНТОНОВОЇ Людмили. Відгук позитивний. Є зауваження. Зокрема:

– задекларована новизна включає практичні рекомендації, але зауваження викликає їхня імплементація. Наскільки запропоновані положення узгоджуються з існуючими міжнародними зобов'язаннями України (наприклад, у межах співпраці з ВООЗ щодо Міжнародних медико-санітарних правил)? Чи потребує впровадження вашої моделі повної зміни філософії Закону «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення»?

У дискусії взяли участь члени спеціалізованої вченої ради:

1. Юрій ШПАК, д.н.д.у. (25.00.02). Оцінка позитивна, є зауваження:

– щодо застосування цифрових інструментів (елементів ІІІ) в розвитку державного управління потенціалом системи охорони здоров'я.

2. Анатолій ДИКИЙ, д.е.н. (25.00.02). Оцінка позитивна, без зауважень.

3. Валентина КСЕНДЗУК, д.н.д.у. (25.00.02). Оцінка позитивна, без зауважень.

4. Тетяна БАРАНОВСЬКА, д.ю.н. (25.00.05). Оцінка позитивна, без зауважень.

5. Лариса СЕРГІЄНКО, д.н.д.у. (25.00.05). Оцінка позитивна, без зауважень.

6. Іван ДРАГАН, д.н.д.у. (25.00.02). Оцінка позитивна, є зауваження:

– щодо коректного відображення елементів наукової новизни та їх віднесення до рубрик «удосконалено» та «набули подальшого розвитку».

При проведенні таємного голосування виявилось, що із 13 членів докторської ради, які взяли участь у голосуванні (з них 8 докторів наук за профілем дисертації), проголосували:

«За» – 13 членів докторської ради,

«Проти» – немає членів докторської ради,

недійсних бюлетенів немає.

ВИСНОВОК

спеціалізованої вченої ради Д 14.052.03 в Державному університеті «Житомирська політехніка» щодо дисертації Курбанова Антона Костянтиновича на тему: «Державне управління потенціалом системи охорони здоров'я», представленої на здобуття наукового ступеня доктора наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 - механізми державного управління

На підставі прилюдного захисту й аналізу дисертаційної роботи Курбанова Антона Костянтиновича на тему: «Державне управління потенціалом системи охорони здоров'я», відгуків офіційних опонентів: доктора наук з державного управління, доцента Вакун Оксани Володимирівни; доктора наук з державного управління, с.н.с. Драган Ірини Василівни; доктора наук з державного управління, професора Орлової Наталії Сергіївни

УХВАЛИЛА:

Дисертація Курбанова Антона Костянтиновича на тему: «Державне управління потенціалом системи охорони здоров'я» є актуальним науковим дослідженням, що містить раніше незахищені наукові положення й отримані автором нові науково обґрунтовані результати, які в сукупності розв'язують важливу наукову проблему – обґрунтування теоретичних, методологічних та організаційних положень, а також розробка практичних рекомендації щодо розвитку державного управління потенціалом СОЗ для забезпечення її готовності до кризових ситуацій, що має істотне значення для галузі науки «Державне управління».

Дисертаційна робота є самостійною завершеною науковою роботою здобувача. Обраний напрям дослідження виконувався в рамках планів науково-дослідних робіт Державного університету «Житомирська політехніка» за темами: «Євроінтеграційні імперативи сталого розвитку сільських територіальних громад» (державна реєстрація 0124U003135); «Інноваційні механізми публічного управління та адміністрування» (державна реєстрація № 0121U111051).

Найсуттєвіші наукові результати, які одержав здобувач особисто:
вперше:

– розроблено вихідні положення державного управління адаптивно-резервного потенціалу СОЗ, зокрема визначено пріоритетні завдання, сформовано сукупність принципів, ідентифіковано об'єкт (система охорони здоров'я як суспільно значуща сфера державного управління, що функціонує в умовах динамічних викликів та потребує забезпечення стійкості, мобілізаційної готовності й безперервності надання медичної допомоги при штатних та кризових умовах) та предмет (організаційно-методологічні положення державно-управлінських рішень щодо формування, підтримки та використання адаптивно-резервного потенціалу СОЗ для забезпечення її стійкості, мобілізаційної готовності й безперервності надання медичної допомоги при штатних та кризових ситуацій), що забезпечить відповідність СОЗ таким властивостям як адаптивність, безпечність, безперервність та стійкість зважаючи на його ключові складові (фінансові, кадрові та інфраструктурні);

– розроблено комплексний механізм державного управління адаптивно-резервним потенціалом СОЗ на основі прогнозування, який визначає сукупність державно-управлінських інструментів організаційного (запровадження процедури утворення антикризових координаційних центрів; розробка та впровадження системи управління резервами СОЗ; розробка та впровадження механізмів реагування на кризи; розробка та впровадження системи перепрофілювання закладів охорони здоров'я); інформаційного (налагодження системи обміну даними між державними органами та ЗОЗ; формування інформаційно-аналітичної системи антикризових координаційних центрів; формуванні системи інформаційної взаємодії із населенням в умовах криз); фінансового (формування резервних фондів СОЗ; впровадження механізмів екстреного фінансування медичних послуг; забезпечення багатоканального фінансування ЗОЗ без прив'язки до форми власності; фінансування процедури формування резервів СОЗ) та правового (передбачає формування та впровадження нормативно-правових актів:) характеру, що формує цілісну систему забезпечення адаптивності, безперервності, безпечності та стійкості СОЗ в умовах криз;

– одержано комплексний механізм прогнозування розвитку СОЗ як складової державного управління її потенціалом, що являє собою послідовність взаємопов'язаних етапів інформаційного, аналітичного, процедурного та контрольного характеру, які дозволяють формувати сценарії

розвитку СОЗ та забезпечити прийняття стратегічних державно-управлінських рішень щодо її потенціалу в штатному режимі та реагування на кризові ситуації;

удосконалено:

– теоретичні положення державного управління потенціалом СОЗ щодо введення в науковий обіг нових понять (адаптивно-резервний потенціал - здатність системи зберігати стійкість, безперервність функціонування та ефективність і результативність надання медичної допомоги населенню в умовах нестабільності, кризових ситуацій, надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру і трансформаційних викликів) та розширення змісту існуючих (адаптивність, безпечність, безперервність, стійкість, кадровий потенціал, фінансовий потенціал, інфраструктурний потенціал);

– теоретико-методологічні положення державного управління потенціалом СОЗ через розробку інформаційних моделей кадрового, фінансового та інфраструктурного потенціалу, які дозволяють визначити його багатовекторність, багаторівневність та міжсистемність, зокрема обґрунтовано складові зазначених потенціалів, рівні управління ними, джерела формування, фактори впливу та встановлено залежність від різних видів державної політики;

– методологічні положення державного управління потенціалом СОЗ, шляхом розробки інформаційної моделі, що характеризує взаємодію між елементами системи державного управління та їх змістовні і формальні характеристики, зокрема: 1) визначено повноваження та ідентифіковано властивості суб'єктів державного управління потенціалом СОЗ; 2) розроблено систему методів державного управління за досліджуванним об'єктом шляхом визначення їх змісту, властивостей та порядку застосування; 3) обґрунтовано методологічні положення реалізації зворотного зв'язку, які передбачають ідентифікацію методів за такими складовими як: моніторинг, оцінка ефективності та коригування рішень;

набуло подальшого розвитку:

– обґрунтування сукупності, змістовного наповнення та взаємодії факторів впливу на СОЗ, що визначають напрями її розвитку та формуванню підґрунтя державного управління її потенціалом, що групуються на внутрішні (фінансово-економічні; організаційно-управлінські; інфраструктурно-

технологічні; кадрові; ментально-психологічні; інші) та зовнішні (демографічні; санітарно-епідеміологічні; соціально-економічні; екологічні; безпеково-політичні; техніко-технологічні);

– обґрунтування функціональних положень та об'єктних особливостей методології державного управління потенціалом СОЗ, зокрема: 1) визначено властивості методології (міжгалузевість, професійність, динамічність, соціальність, висковий рівень заінтересованості, наукоємність, багаторівневність); 2) запропоновано групувати завдання за часовим характером (загальні; періодичні) та змістовним характером (управлінські; організаційні; медичні); 3) встановлено, що завдання СОЗ знаходиться в тісній взаємодії із потенціалом, як в контексті можливості їх реалізації (зокрема періодичних завдань) так і в контексті управління потенціалом.

Оцінка достовірності та наукової новизни дослідження. Наукові положення, висновки та рекомендації дисертаційного дослідження є теоретично обґрунтованими і достовірними. Достовірність одержаних наукових результатів дисертації визначається ґрунтовним критичним аналізом монографічних праць, наукових статей вітчизняних і зарубіжних учених, присвячених проблемам державного управління потенціалом СОЗ, а також матеріалів науково-практичних конференцій і семінарів.

Зокрема, інформаційну базу дослідження становлять матеріали міжнародних наукометричних баз даних Scopus та Web of Science, а також довідкові й інформаційно-аналітичні видання міжнародних організацій; наукові праці вітчизняних та іноземних вчених; результати особистих спостережень автора.

Обґрунтованість наукових положень, висновків та рекомендацій дисертаційної роботи забезпечується застосуванням загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, системного та комплексного підходу до розв'язання поставленого завдання, підтверджується апробацією теоретичних і методичних положень на міжнародних науково-практичних конференціях, а також впровадженням результатів у практичну діяльність.

Значення одержаних наукових результатів для теорії і практики полягає в тому, що розроблені й обґрунтовані в дисертації положення доведені до рівня конкретних пропозицій і мають форму, придатну для запровадження у практику державного управління. Основні положення та пропозиції дослідження впроваджені у діяльності: Департаментом охорони здоров'я

Київської обласної військової адміністрації (довідка про впровадження №33.04./2022-2026 від 31.03.2026 р.), Агенцією регіонального розвитку Чернігівської області (довідка про впровадження №151/14 від 06.03.2026 р.).

Окремі теоретичні й практичні положення впроваджені в освітній процес Державного університету «Житомирська політехніка» (довідка № 44-13.00/300 від 09.03.2026 р.).

Спеціалізована вчена рада рекомендує використовувати результати і висновки дисертаційного дослідження в діяльності:

- суб'єктів виконавчої та законодавчої влади при розробці та вдосконаленні механізмів державного управління потенціалом системи охорони здоров'я; у законотворчому процесі при вдосконаленні чинного законодавства України, що спрямовано на удосконалення системи державного управління;

- науково-дослідних установ та організацій для продовження досліджень у визначених напрямках;

- закладів вищої освіти, зокрема в навчальному процесі за освітніми програмами за спеціальностями «Публічне управління та адміністрування», «Національна безпека» та підвищення кваліфікації державних службовців, при підготовці підручників і навчально-методичних посібників.

Спеціалізована вчена рада вважає, що дисертація Курбанова Антона Костянтиновича на тему: «Державне управління потенціалом системи охорони здоров'я» є самостійним і завершеним науковим дослідженням, яке в сукупності вирішує важливу наукову проблему – обґрунтування теоретичних, методологічних та організаційних положень, а також розробка практичних рекомендації щодо розвитку державного управління потенціалом СОЗ для забезпечення її готовності до кризових ситуацій, що має істотне значення для галузі науки «Державне управління», відповідає вимогам «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів від 17.11.2021 №1197, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня доктора наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління.

На підставі результатів таємного голосування та прийнятого висновку докторська рада присуджує Курбанову Антону Костянтиновичу науковий ступінь доктора наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління.

Головуючий на засіданні
спеціалізованої вченої ради
з присудження наукового
ступеня доктора наук
Д 14.052.03

Іван ДРАГАН

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради
з присудження наукового
ступеня доктора наук
Д 14.052.03

Лариса СЕРПІЄНКО